

บทที่ ๗

ข้อสนับสนุนและข้อคัดค้านต่อการบัญชี เมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปของ เงินตรา

จากที่กล่าวมาแล้วในบทที่ ๖ จะเห็นว่าวิธีการบัญชีหลายวิธีที่มีการเสนอแนะให้นำมาใช้ในช่วงที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับราคา ซึ่งในแต่ละวิธีนักบัญชีแต่ละท่านได้ยก เหตุผลสนับสนุนแนวความคิดของตนหรือของนักบัญชีท่านอื่นที่ตน เห็นด้วย และยก เหตุผลคัดค้านวิธีการบัญชีอื่นที่ตนไม่เห็นด้วย ในปัจจุบันยังไม่เป็นที่ตกลงหรือยอมรับกันทั่วไปว่าวิธีการบัญชีใดที่ถือว่าเป็นวิธีการบัญชีที่เหมาะสมที่สุดที่จะแนะนำให้ธุรกิจต่าง ๆ นำเอาไปใช้ในการจัดทำงบการเงิน เพื่อแสดงฐานะที่แท้จริงของกิจการในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงในระดับราคา

ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่าจำเป็นจะต้องศึกษาถึง เหตุผลในการสนับสนุนและคัดค้านที่มีต่อการบัญชี เมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไป นอกเหนือจากการศึกษาถึงความ เป็นมา ลักษณะ และขั้นตอนในการจัดทำงบการเงินตามวิธีการบัญชีนี้ โดยทำการศึกษา ออกเป็น ๓ ส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งเป็นการศึกษาถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไป ส่วนที่สองเป็นการศึกษาถึงความสามารถในการนำวิธีการบัญชีนี้ไปใช้ได้ทางปฏิบัติ และส่วนที่สาม เป็นการศึกษาลงถึงเหตุผลของนักบัญชีบางท่านที่ไม่เห็นด้วยกับวิธีการบัญชีนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไป

คณะกรรมการหลักการบัญชี (APB)^๑ ของสมาคม AICPA ณีได้ชี้เฉพาะเจาะจงถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการใช้ข้อมูลในงบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไป เพียงแต่กล่าวว่างบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปไม่ต้องจัดทำถ้าหากงบการเงินที่จัดทำตามหลักการบัญชีที่ยอมรับกันทั่วไป (Conventional Financial Statements) นั้น สามารถแสดงฐานะที่แท้จริงของกิจการหนึ่ง ๆ ได้ แต่ถ้าหากว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงในภาวะเงินเฟ้อหรือเงินฝืด เป็นอัตราที่สูงจนอาจจะทำให้งบการเงินเดิมนั้นมีความสำคัญน้อยลง และในขณะเดียวกันงบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปมีความสำคัญเพิ่มขึ้น ก็ควรจะจัดทำงบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปเป็นงบประกอบงบการเงินเดิม

สำหรับคณะกรรมการมาตรฐานทางการบัญชีการเงิน (FASB)^๒ เห็นว่าควรเปิดเผยข้อมูลต้นทุนในอสังหาริมทรัพย์ที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปโดยทำเป็นงบประกอบงบการเงินเดิม ด้วยเหตุผลที่ว่าข้อมูลต้นทุนในอสังหาริมทรัพย์ที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปแสดงอยู่ในหน่วยวัดมูลค่าทางบัญชีที่มีค่าคงที่นี้จะช่วยทำให้เข้าใจในผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในอำนาจซื้อทั่วไปที่มีต่อกิจการแต่ละแห่งได้ดี รวมทั้งช่วยให้การเปรียบเทียบงบการเงินระหว่างงวดบัญชีต่าง ๆ ของกิจการหนึ่ง ๆ สามารถกระทำได้นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงกำไรหรือขาดทุนในอำนาจซื้อทั่วไปของสินทรัพย์และหนี้สินที่เป็นตัวเงินและแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างที่สำคัญระหว่างข้อมูลที่แสดงอยู่ในหน่วยของเงินตราและหน่วยอำนาจซื้อทั่วไปปัจจุบันของอัตราส่วนภาษีเงินได้และอัตราส่วนของ

^๑ AICPA, APB, APB Statement No. 3, pars 25-26.

^๒ FASB, Financial Reporting in Units of General Purchasing Power-Exposure Draft, pars. 65-69.

เงินปันผลที่เทียบกับกำไร จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าเป็นการกล่าวถึงประโยชน์กว้าง ๆ มิได้เฉพาะเจาะจง เช่นกัน

สำหรับนักบัญชีบางท่าน เช่น Yuji Ijiri, R.J. Chambers และ Paul Rosenfield เป็นต้น ก็ได้แสดงความเห็นถึงประโยชน์ที่ควรจะได้รับจากงบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไป ซึ่งความเห็นเหล่านั้นมีลักษณะเป็นไปในทำนองเดียวกันและสามารถสรุปได้ดังนี้คือ

๑. ทำให้สามารถเปรียบเทียบงบการเงินระหว่างงวดบัญชีต่าง ๆ ของกิจการหนึ่ง ๆ ได้ เนื่องจากวิธีการบัญชีนี้ช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยเงินตราซึ่งเป็นหน่วยวัดมูลค่าที่มีค่าไม่คงที่ โดยเฉพาะในภาวะระดับราคาขึ้นและภาวะระดับราคาลด โดยการปรับข้อมูลต้นทุนในอดีตให้อยู่ในหน่วยอำนาจซื้อทั่วไป ณ เวลาเดียวกัน

๒. การกำหนดกำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวดบัญชีหนึ่ง ๆ โดยไม่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาทั่วไปอาจจะทำให้เกิดความเข้าใจผิดในความสามารถของการทำกำไรของธุรกิจ เนื่องจากว่าการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาทั่วไปทำให้แสดงผลกำไรที่ผิดไปจากความจริง กล่าวคือ เมื่อระดับราคาเพิ่มขึ้นกิจการจะแสดงผลกำไรสูงกว่าที่เป็นจริง และในระยะที่ระดับราคาลดลง สภาพการดำเนินงานดูเลวกว่าที่เป็นจริง กำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ได้คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในอำนาจซื้อทั่วไปเป็นสิ่งที่ควรเปิดเผยให้ผู้อ่านงบการเงินทราบ เพราะได้คำนึงถึงภาวะเศรษฐกิจที่มีต่อการมีสินทรัพย์และหนี้สินที่เป็นตัวเงินด้วย และนอกจากนี้ตัวเลขในงบกำไรขาดทุนที่ปรับให้เป็นอำนาจซื้อทั่วไปของเงินตราปัจจุบันจะให้ผลที่ใกล้เคียงกับภาวะเศรษฐกิจในขณะนั้นด้วย

๓. งบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปของเงินตรานั้นจะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจมากยิ่งขึ้น ถ้าหากข้อมูลต้นทุนในอดีตที่ยังมิได้ปรับและข้อมูลต้นทุนในอดีตที่ปรับแล้วมีความแตกต่างกันอย่างมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าข้อมูลต้นทุนในอดีตที่ปรับ

แล้วมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในผลของการตัดสินใจที่พิจารณาแต่ข้อมูลต้นทุนในอดีตที่ยังมิได้ปรับ เพียงอย่างเดียว ตัวอย่างเช่น อัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุนที่คำนวณจากข้อมูลต้นทุนในอดีตที่ปรับแล้ว ให้ผลลัพธ์ที่แตกต่างไปจากการคำนวณจากข้อมูลต้นทุนในอดีตที่ยังมิได้ปรับ ซึ่งจะทำให้มีผลกระทบต่อค่าประเมินประสิทธิภาพของฝ่ายบริหารและความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจตลอดจนการคาดคะเนราคาหุ้นของธุรกิจนั้น ดังนี้ เป็นต้น

๔. ในการกำหนดนโยบายเงินปันผลของบริษัทนั้น คณะกรรมการบริษัทจะต้องระมัดระวังมิให้เป็นการจ่ายเงินปันผลจากเงินทุนของผู้ถือหุ้น กล่าวคือ เมื่อมีการจ่ายเงินปันผลก็ต้องจัดให้มีเงินเหลือไว้พอเพียงที่จะรักษาไว้ซึ่งระดับการดำเนินงานในสภาวะที่ระดับราคาใหม่ได้เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงวดบัญชีที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงในภาวะเงินเฟ้อ เป็นอัตราที่สูง อาจจะทำให้การจ่ายเงินปันผลที่พิจารณาจากผลการดำเนินงานที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุนประจำปีนั้น เป็นการจ่ายจากเงินทุนของผู้ถือหุ้นได้โดยที่คณะกรรมการบริษัทไม่ทราบ แต่ถ้าหากเป็นการกำหนดนโยบายเงินปันผลโดยพิจารณาจากงบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปปัจจุบันแล้ว ก็สามารถทำให้กิจการดำเนินไปได้โดยอำนาจซื้อทั่วไปของเงินทุนในวันสุดท้ายของงวดบัญชีที่สิ้นสุดลง เท่ากับอำนาจซื้อของเงินทุนนั้นในวันเริ่มต้นของงวดบัญชีใหม่ ซึ่ง Yujii Ijiri^๑ ได้ใช้วิธีทางสถิติขั้นสูงแสดงให้เห็นว่า การใช้วิธีการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปช่วยให้กิจการยังคงรักษาเงินทุนของกิจการในรูปของอำนาจซื้อทั่วไป โดยการคำนวณกำไรสุทธิที่ได้จากการปรับรายได้และค่าใช้จ่ายให้อยู่ในอำนาจซื้อทั่วไปปัจจุบัน และรับรู้ถึงผลกำไรหรือขาดทุนในอำนาจซื้อทั่วไปจากราย-

^๑Y. Ijiri, Study in Accounting Research No.10: Theory of Accounting Measurement. (Florida: American Accounting Association, 1975), p. 109-128.

การที่เป็นตัวเงิน กำไรสุทธิที่ได้ก็นับเป็นกำไรที่สามารถจัดสรรให้แก่ผู้ถือหุ้นได้ นอกจากนี้ Yuji Ijiri ยังได้อธิบายถึงการรักษาเงินทุนของกิจการในรูปอำนาจซื้อทั่วไปในอีกลักษณะหนึ่ง กล่าวคือกำไรหรือขาดทุนในอำนาจซื้อทั่วไปของสินทรัพย์ และหนี้สินที่เป็นตัวเงินมีค่าเท่ากับกำไรหรือขาดทุนในสินทรัพย์และหนี้สินที่ไม่เป็นตัวเงิน (Price-Level Holding Gain or Loss) หักหรือบวกด้วยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนหรือรายได้เกี่ยวกับทุน (Capital Charges or Capital Credit) ซึ่งเป็นจำนวนที่ได้คำนึงถึงการรักษาอำนาจซื้อทั่วไปของเงินทุนนั้น^๑ ตัวอย่างเช่น สมมติว่ากิจการแห่งหนึ่งเริ่มกิจการเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๔ ในปี ๒๕๑๔ ไม่มีรายการค้าใด ๆ เกิดขึ้นและมีอัตราภาวะเงินเฟ้อ ๑๐% งบดุล ณ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๔

^๑สาเหตุที่เท่ากันสามารถพิสูจน์ได้ตามสมการต่อไปนี้คือ $M + N = S$

M = สินทรัพย์ที่เป็นตัวเงิน - หนี้สินที่เป็นตัวเงิน

N = สินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวเงิน - หนี้สินที่ไม่เป็นตัวเงิน, S = ส่วนของผู้ถือหุ้น

ในที่นี้สมมติว่าไม่มีรายการเปลี่ยนแปลงในระหว่างปี

และถ้าปรับให้เป็นไปตามอำนาจซื้อทั่วไปแล้วจะได้ $M^b + N^b = S^b$

ในที่นี้ b หมายถึงจำนวนเงินที่แสดงอยู่ในอำนาจซื้อทั่วไป ณ วันต้นงวดบัญชี และ $M^b = M$ (ตามลักษณะของรายการที่เป็นตัวเงิน) ฉะนั้น $M = S^b - M^b$ และเนื่องจาก

$$Q = M - PM = -(P-1)M \quad \dots\dots\dots(1)$$

Q = กำไรหรือขาดทุนในอำนาจซื้อทั่วไปของสินทรัพย์และหนี้สินที่เป็นตัวเงิน

P = อัตราส่วนระหว่างดัชนีราคาทั่วไป ณ วันปัจจุบันต่อดัชนีราคาทั่วไป ณ วันที่เกิดรายการ ซึ่งถือเป็นตัวปรับ (Conversion Factor) แทนค่า $M = S^b - N^b$

ในสมการที่ (๑) ดังนั้น $Q = (P-1)M^b - (P-1)S^b$

ซึ่ง $(P-1)N^b$ คือกำไรหรือขาดทุนในสินทรัพย์และหนี้สินที่ไม่เป็นตัวเงิน และ $(P-1)S^b$ คือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุนหรือรายได้เกี่ยวกับทุน

และ ๒๕๑๔ ที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไป ณ วันสิ้นปี ๒๕๑๔ และ ๒๕๑๕ ตามลำดับ
จะปรากฏดังต่อไปนี้

๑๒/๓๑/๒๕๑๔		๑๒/๓๑/๒๕๑๕	
เงินสด ๑,๐๐๐ บาท	ทุน ๓,๐๐๐ บาท	เงินสด ๑,๐๐๐ บาท	ทุน ๓,๓๐๐ บาท
ที่ดิน ๒,๐๐๐	_____	ที่ดิน ๒,๒๐๐ บาท	รายได้ (๑๐๐)
๓,๐๐๐ บาท	๓,๐๐๐ บาท	๓,๒๐๐ บาท	๓,๒๐๐ บาท

จากงบดุลข้างต้นจะเห็นว่าในปี ๒๕๑๕ เกิดผลขาดทุนในอำนาจซื้อทั่วไปของรายการเงิน
สดเท่ากับ ๕๑๐๐ ($๕๑,๐๐๐ \times ๑.๑๐ - ๕๑,๐๐๐$) ซึ่งจำนวนนี้จะเท่ากับกำไรในราย-
การที่ดินเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาทั่วไป (Price-Level Holding Gain
on Land) คือ ๕๒๐๐ ($๕๒,๐๐๐ \times ๑.๑๐ - ๕๒,๐๐๐$) หักด้วยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทุน
(Capital Charges) คือ ๕๓๐๐ ($๕๓,๐๐๐ \times ๑.๑๐ - ๕๓,๐๐๐$) ซึ่งเป็นวิธีการ
เพิ่มทุนโดยการลดกำไรที่ได้ในระหว่างงวดเพื่อที่จะรักษาอำนาจซื้อทั่วไปของเงินทุนนั้น
ดังนี้ เป็นต้น

๕. ถ้าหากฝ่ายบริหารวิเคราะห์ห้วงการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปและ
เปรียบเทียบกับงบการเงินเดิมอย่างระมัดระวังแล้ว จะทำให้ทราบถึงลักษณะและ
รายละเอียดของผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อหรือเงินฝืดที่มีต่อกิจการซึ่งจะเป็นประโยชน์
แก่ฝ่ายบริหารในการวางแผนดำเนินงาน กล่าวคือ ข้อมูลต้นทุนในอดีตที่ปรับแล้วจะชี้ให้
เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับราคาขายเพื่อหลีกเลี่ยงในการสูญเสียในอำนาจซื้อหรือ
การลดลงในกำไรขั้นต้น ความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงอัตราค่าธรรมเนียมของ
สินค้าคงคลัง นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ในการคาดคะเนถึงการเพิ่มขึ้นของต้นทุน
วัตถุดิบและแรงงานและการตัดสินใจซื้อหรือเช่าอุปกรณ์ในการผลิตเหล่านี้ เป็นต้น^๑

^๑Frank T. Weston, "Adjust your Accounting for Inflation,"
Hardvard Business Review 53 (January-February 1975): 26.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดหางบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นเหตุผลหนึ่งที่สนับสนุนให้ธุรกิจทั้งหลายมีการจัดทำเป็นงบประมาณเกี่ยวกับงบการเงินเดิม

อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับนั้นก็ เป็นเพียง เหตุผลในทางทฤษฎีเท่านั้น ไม่ทราบว่าในความเป็นจริงเมื่อธุรกิจต่าง ๆ นำวิธีการบัญชีนี้ไปใช้ในทางปฏิบัติแล้วจะได้รับประโยชน์ตามที่คาดหมายไว้หรือไม่ ดังนั้นได้มีนักบัญชีที่สนใจวิธีการบัญชีนี้เป็นจำนวนมากที่ได้ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยถึงผลของการเปลี่ยนแปลงในอำนาจซื้อทั่วไปของเงินตราที่มีต่องบการเงินเดิมว่ามีมากน้อยขนาดไหน และจะมีผลกระทบต่อ การตัดสินใจหรือไม่ โดยในระยะแรกเป็นการศึกษาจากกรณีตัวอย่าง (Case Study) ของบริษัทใดบริษัทหนึ่ง และในระยะต่อมาเป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) เป็นต้นว่า มีการออกแบบสอบถามและประมวลผลข้อมูล ด้วยวิธีสถิติ ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงผลงานวิจัยของนักบัญชีบางท่าน ดังนี้คือ

๑. Drs Ralph Jones และ Perry Mason^๑ ได้ศึกษาจากกรณีตัวอย่างของงบการเงินบริษัทสรรพสินค้าแห่งหนึ่งสำหรับงวดบัญชี ๒๐ ปีคือ ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๓๓ - ๑๙๕๒ เพื่อพิจารณาถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาทั่วไปที่มีต่องบการเงินเดิม ซึ่งมีขั้นตอนการปรับข้อมูลในลักษณะทำนองเดียวกับข้อ

^๑Donald A. Carbin, "A Case Study of Price-Level Adjustments," Accounting Review 30 (April 1955): 263-281.

เสนอแนะของ APB Statement No. ๑ แต่ปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภค ผลของการศึกษาปรากฏว่า ในช่วงที่ระดับราคาเพิ่มขึ้นกำไรสุทธิตามงบการเงินเดิมสูงกว่ากำไรสุทธิที่ปรับแล้ว และเมื่อระดับราคาทั่วไปลดลงกำไรสุทธิตามงบการเงินเดิมต่ำกว่ากำไรที่ปรับแล้ว ซึ่งผลต่างในกำไรนั้นเมื่อเทียบเป็นอัตราร้อยละของกำไรสุทธิที่ยังไม่ได้ปรับคิดเป็นอัตราถัวเฉลี่ย ๒๐% ต่อปี สำหรับเงินปันผลที่จ่ายเมื่อพิจารณาจากงบการเงินเดิมแล้วปรากฏว่ามีการจ่ายเงินปันผลคิดเป็น ๕๑% ของกำไรสุทธิ แต่ถ้าหากพิจารณาจากงบการเงินที่ปรับแล้วจะมีการจ่ายเงินปันผลคิดเป็น ๖๑% ของกำไรสุทธิที่ปรับแล้ว นอกจากนี้ยังมีผลต่างในอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นที่คำนวณจากงบการเงินเดิมและงบการเงินที่ปรับ ซึ่งผลต่างนี้คิดเป็นอัตราถัวเฉลี่ย ๒๓% ของอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นที่คำนวณจากงบการเงินเดิม ตลอดจนมีผลต่อการพิจารณาอัตราการเจริญเติบโตของบริษัท (ซึ่งพิจารณาจากยอดขาย ยอดสินทรัพย์ประจำ ส่วนของผู้ถือหุ้น เป็นต้น) คือ ถ้าหากพิจารณาจากงบการเงินเดิมจะแสดงให้เห็นว่ามีอัตราการเจริญเติบโตสูงกว่าความเป็นจริงประมาณ ๕๐ - ๑๐๐% จากผลสรุปข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่าบริษัทแห่งนี้ควรจะมีการจัดทำงบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปเพื่อแสดงให้เห็นข้อเท็จจริงดังกล่าวอันอาจจะมีผลต่อการตัดสินใจได้

จะเห็นว่าผลการศึกษาข้างต้นนี้เป็นเพียงการแสดงให้เห็นผลการเปลี่ยนแปลงในอำนาจซื้อทั่วไปที่มีต่องบการเงินเดิมของบริษัทแห่งหนึ่ง เท่านั้น แต่มิได้ทำการศึกษาต่อไปว่าจะมีผลต่อการตัดสินใจมากน้อย เพียงใด ดังนั้น ไม่สามารถหาข้อสรุปโดยส่วนรวมได้

๒. สมาคมนักบัญชีอเมริกัน (American Accounting Association)^๑ ได้ศึกษาถึงผลของการปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปที่มีต่อการตัดสินใจ โดยการปรับงบการเงินสำหรับจากบัญชี ค.ศ. ๑๙๕๓ - ๑๙๕๔ ของบริษัท New York Telephone, Armstrong Cork Company, Sargent and Company และ The Reece Corporation ซึ่งมีขั้นตอนการปรับในลักษณะทำนองเดียวกับข้อเสนอแนะของ APB Statement No.3 แต่ปรับด้วยดัชนีราคาผู้บริโภค จากการศึกษาพบว่าบริษัท เหล่านี้มีการจ่ายเงินปันผลมากกว่ากำไรสุทธิที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปและจากการสอบถามถึงความเห็นของฝ่ายบริหารบริษัทเหล่านี้ถึงผลของการตัดสินใจถ้าหากได้รับข้อมูลที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไป ผลปรากฏว่าฝ่ายบริหารบางท่านกล่าวว่า ข้อมูลที่ปรับแล้วนี้มีประโยชน์ไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากว่าจำนวนที่ปรับนั้นยังคงเป็นต้นทุนในอดีตที่แสดงถึงอำนาจซื้อทั่วไป ณ เวลาเดียวกันเท่านั้น ซึ่งการตัดสินใจในหลาย เรื่องฝ่ายบริหารจำเป็นต้องได้ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนปัจจุบันและต้นทุนทดแทน บางท่านก็กล่าวว่าถ้าหากได้รับข้อมูลต้นทุนในอดีตที่ปรับแล้วนี้ นโยบายราคาจะต้องมีการปรับปรุงแน่นอน หรืออาจจะมีผลต่อการกำหนดนโยบายเงินปันผล พร้อมทั้งใช้เป็นเหตุผลในการชี้แจงให้ผู้ถือหุ้นบางท่านที่มีความปรารถนาอย่างมากที่จะได้ เงินปันผลจำนวนมากทราบด้วย จากผลของการศึกษาข้างต้นนี้ก็ยังไม่สามารถสรุปได้ว่างบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปจะมีผลต่อการตัดสินใจหรือไม่

๓. คณะกรรมการหลักการบัญชี (APB)^๒ ของสมาคม AICPA ได้ศึกษาถึงผลของการปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปที่มีต่องบการเงินเดิม โดยการปรับบ-

^๑Perry Mason, "The Price-Level Study on the American Accounting Association," Accounting Review 30 (January 1955) : 37-44.

^๒Paul Rosenfield, "Accounting for Inflation-A Field Test," Journal of Accountancy 129 (June 1969): 45-50.

การเงินของบริษัท ๑๔ แห่งที่มีลักษณะการดำเนินงานที่แตกต่างกันไปสำหรับงวดบัญชี ปี ค.ศ. ๑๙๖๙ ตามข้อเสนอแนะของ APB Statement No.3 ทุกประการ ซึ่งผลของการวิจัยปรากฏว่า แต่ละธุรกิจจะได้รับผลกระทบที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ กิจกรรมที่มีสินทรัพย์ประจำเป็นจำนวนมาก (Capital Intensive) จะได้รับผลกระทบมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ เนื่องจากมีค่าเสื่อมราคาเป็นจำนวนมากและการปรับรายการนี้ให้เป็นไปตามอำนาจซื้อทั่วไป นับตั้งแต่วันที่ได้รับสินทรัพย์นั้นมาจะเป็นรายการที่มีความสำคัญต่องบการเงินที่ปรับแล้ว สำหรับกิจกรรมที่มีอัตราหมุนเวียนของสินค้าคงคลังมากจะได้รับผลกระทบน้อยกว่ากิจกรรมที่มีอัตราหมุนเวียนของสินค้าคงคลังต่ำ และกิจกรรมที่มีวิธีการจัดหาทุนโดยการกู้ยืมจากบุคคลภายนอกนั้นในระยะภาวะเงินเฟ้อจะมีกำไรในอำนาจซื้อทั่วไปของหนี้สินระยะยาวที่เป็นตัวเงินมากกว่ากิจกรรมที่จัดหาทุนโดยการเรียกทุนจากผู้ถือหุ้น ถึงแม้จะมีความแตกต่างกัน เช่นนี้ก็มีได้มีการศึกษาต่อไปว่าผลเช่นนั้นจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงินโดยแท้จริงหรือไม่

๕. T.R. Dyckman^๑ ศึกษาถึงผลของการปรับงบการเงินตามอำนาจซื้อทั่วไปตามข้อเสนอแนะของ APB Statement No.3 โดยการสร้างกิจการตัวอย่าง ๒ แห่ง ที่มีโครงสร้างของสินทรัพย์ประจำที่แตกต่างกัน กล่าวคือแห่งหนึ่งจะมีสินทรัพย์ประจำที่ซื้อมานานแล้ว อีกแห่งหนึ่งมีสินทรัพย์ประจำที่เพิ่งซื้อมา และแบ่งกลุ่มนักวิเคราะห์งบการเงินที่สุ่มตัวอย่างมาออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มที่ ๑ จะได้รับเฉพาะงบการเงินเดิม กลุ่มที่ ๒ ได้รับเฉพาะงบการเงินที่ปรับแล้ว และกลุ่มที่ ๓ ได้รับงบการเงินเดิมและงบการเงินที่ปรับแล้ว หลังจากนั้นจะพิจารณาถึงผลการตัดสินใจลงทุนของทั้ง ๓ กลุ่ม

^๑T.R. Dyckman, Investment Analysis and General Price-Level Adjustments. (Winconsin: George Banta Company, 1969), p. 1-76.

ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่และทดสอบความแตกต่าง เหล่านั้นด้วยวิธีการทางสถิติ ผลปรากฏว่าผลการตัดสินใจของกลุ่มที่ได้รับงบการเงินที่ปรับแล้วไม่ว่าจะเป็นการได้รับเพียงงบเดียวหรือเป็นงบประกอบกับงบการเงินเดิมก็ตาม จะแตกต่างไปจากกลุ่มที่ได้รับเฉพาะงบการเงินเดิมเท่านั้น อย่างไรก็ตามผลของการวิจัยนี้ก็ยังไม่สามารถสรุปได้ว่างบการเงินที่ปรับแล้วจะช่วยในการตัดสินใจที่ดีขึ้นกว่าเดิมสำหรับทุกกรณีและทุกบริษัท

๕. James A. Heintz^๑ ศึกษาถึงผลของการปรับงบการเงินตามอำนาจซื้อทั่วไปที่มีต่อการประเมินราคาหุ้นสามัญและการตัดสินใจซื้อหุ้นนั้นของบริษัท ๓ แห่งที่มีลักษณะการดำเนินงานที่แตกต่างกันคือ Indiana Telephone Corporation, Commins Engine Company และ J.C. Penney Company สำหรับงวดบัญชีปี ค.ศ. ๑๙๕๔ - ๑๙๖๗ โดยสร้างสภาพแวดล้อมให้เหมือนกับการลงทุนจริง (Laboratory Experimentation) ซึ่งจะแบ่งกลุ่มนักศึกษาทางธุรกิจชั้นปริญญาตรีและปริญญาโทที่ลุ่มมาเป็นตัวอย่างออกเป็น ๓ กลุ่ม ซึ่งเสมือนหนึ่งเป็นผู้ลงทุนคือ กลุ่มที่ ๑ จะได้รับเฉพาะงบการเงินเดิม กลุ่มที่ ๒ จะได้รับเฉพาะงบการเงินที่ปรับแล้ว และกลุ่มที่ ๓ จะได้รับงบการเงินเดิมและงบการเงินที่ปรับแล้ว นอกจากนี้ในแต่ละกลุ่มจะได้รับข้อมูลอื่น ๆ ที่เหมือนกันคือ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพอุตสาหกรรมและสภาพเศรษฐกิจทั่วไป ราคาตลาดของหุ้น และเงินปันผลต่อหุ้นของ ๓ บริษัทนั้น ตลอดจนผู้ลงทุนแต่ละท่านจะได้รับเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท ที่จะนำไปลงทุนซื้อหุ้น ผลการวิจัยปรากฏว่าผลของการคาดคะเนราคาหุ้นและการตัดสินใจซื้อหุ้นของทั้ง ๓ กลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผู้ทำการวิจัยก็ได้ตระหนักถึงข้อ

^๑James A. Heintz, "Price-Level Restated Financial Statements and Investment Decision Making," Accounting Review 46 (December 1973): 679-689.

ผิดพลาดในการวิจัยกล่าวคือ การวิจัยนี้เกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อหุ้นของ ๓ บริษัท ในระยะเวลาจำกัดเท่านั้น และผู้ลงทุนที่เป็นนักศึกษาทางธุรกิจยังขาดประสบการณ์ ทางด้านการวิเคราะห์งบการเงิน เพื่อตัดสินใจซื้อหุ้นรวมทั้งอาจจะไม่มีความรู้เพียงพอในการใช้ข้อมูลที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปด้วย

จะเห็นว่าผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นการวิจัยกับกิจการเพียงไม่กี่แห่ง เนื่องจากว่ามีธุรกิจเพียงไม่กี่แห่งที่สนใจวิธีการบัญชี เมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปที่จะนำไปทดลองใช้ ประกอบกับวิธีการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไป ตามข้อเสนอแนะของ APB และ FASB จะสามารถทำได้ก็ต่อเมื่อธุรกิจเหล่านั้นให้ความร่วมมือซึ่งก็มีเพียงไม่กี่แห่งอีกเช่นกัน ดังนั้นมีนักบัญชีบางท่านที่สนใจวิธีการบัญชีนี้และต้องการจะศึกษารวบรวมกิจการหลาย ๆ แห่ง ก็ได้พยายามสร้างวิธีการบัญชีตามรูปแบบของตน^๑ เช่น Parker Model, Peterson Model, Davidson and Weil Model ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้คาดคะเนผลลัพธ์ของการปรับเมื่อใช้วิธีการตามข้อ

^๑สำหรับผู้เขียนแล้วไม่สามารถจะศึกษาในรายละเอียดของวิธีการตามรูปแบบของนักบัญชีเหล่านั้นได้ เนื่องจากว่าไม่ทราบถึงแหล่งของข้อมูลเหล่านั้น หรือถึงแม้จะทราบแหล่งของข้อมูลบ้างแต่ก็ไม่สามารถติดตามไปยังหนังสือวารสารทางบัญชีนั้น ๆ ได้ เพราะว่าหนังสือวารสารเหล่านั้นในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีไม่ครบจำนวนเล่มนั้นหรือไม่มีหนังสือวารสารชนิดนั้นเลย รวมทั้งเหตุผลของการเสนอรูปแบบของนักบัญชีเหล่านั้นก็เพื่อที่จะคาดคะเนงบการเงินที่ปรับตามข้อเสนอแนะของ FASB และเพื่อที่จะทำให้การวิจัยเกี่ยวกับการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปสามารถทำการวิจัยกับกิจการเป็นจำนวนมากแห่งได้เท่านั้น ตลอดจนวิธีการบัญชีเหล่านั้นเป็นวิธีการบัญชีที่ยากแก่การเข้าใจกว่าการบัญชีตามข้อเสนอแนะของ FASB exposure draft (Dec, 1974).

เสนอแนะของ FASB และในแต่ละรูปแบบของนักบัญชีแต่ละท่านนั้น จะมีข้อสมมติต่าง ๆ และสูตรทางคณิตศาสตร์สำเร็จรูปออกมาซึ่ง เป็นวิธีการที่ไม่จำเป็นจะต้องทราบรายละเอียดของธุรกิจเหล่านั้นมากนัก :เพียงแต่อาศัยรายงานประจำปีของคณะกรรมการการเงินประจำปีและหมายเหตุประกอบงบการเงินที่มีการเปิดเผยกันทั่วไป สำหรับผลงานวิจัยที่ศึกษาถึงผลของการปรับข้อมูลต้นทุนในอดีตตามอำนาจซื้อทั่วไปตามวิธีการรูปแบบของนักบัญชี เหล่านั้นที่มีต่อการตัดสินใจลงทุนมีดังนี้คือ

๑. Sidney Davidson และ Roman L. Weil^๑ ได้ทำการวิจัยโดยการปรับงบกำไรขาดทุนตามอำนาจซื้อทั่วไปของบริษัทต่าง ๆ ซึ่งสุ่มมาเป็นตัวอย่าง ๕๕ แห่งสำหรับงวดบัญชีปี ค.ศ. ๑๙๗๔ ผลปรากฏว่า ผลแตกต่างระหว่างกำไรสุทธิที่ปรับแล้วและกำไรสุทธิที่ยังมิได้ปรับจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละกิจการ อย่างไรก็ตามกิจการโดยส่วนใหญ่จะมีกำไรก่อนรวมกำไรหรือขาดทุนในอำนาจซื้อทั่วไปของรายการที่เป็นตัวเงินต่ำกว่ากำไรสุทธิที่ยังมิได้ปรับ แต่เมื่อรวมกำไรหรือขาดทุนในอำนาจซื้อทั่วไปของรายการที่เป็นตัวเงินแล้ว ปรากฏว่ากิจการบางแห่งจะมีกำไรสุทธิที่สูงกว่ากำไรสุทธิที่ยังมิได้ปรับและกิจการบางแห่งมีกำไรสุทธิที่ปรับแล้วต่ำกว่ากำไรสุทธิที่ยังมิได้ปรับ นอกจากนี้เขาได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกำไรในอำนาจซื้อทั่วไปของรายการที่เป็นตัวเงินว่ากิจการโดยส่วนใหญ่อยู่ในฐานะของลูกหนี้มากกว่าเจ้าหนี้ การปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปในช่วงภาวะเงินเฟ้อจะทำให้กิจการเหล่านั้นมีกำไรในอำนาจซื้อทั่วไปของบัญชี เจ้าหนี้ที่เป็นตัวเงินสูงมากและอาจจะทำให้กำไรสุทธิที่ปรับแล้วสูงตามไปด้วย ประกอบกับกำไรในอำนาจซื้อทั่วไปของรายการที่เป็นตัวเงินนั้น มิได้ทำให้เงินทุนเข้ากิจการเลย จึงเห็นควรให้มีการจัดทำงบแสดงการเปลี่ยนแปลงในฐานะการเงิน

^๑Sidney Davidson and Roman L. Weil, "Impact of Inflation Accounting on 1974 Earnings," Financial Analyst Journal 31 (September - October 1975): 42-54.

ที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปของเงินตรา (General Price-Level Adjusted Statement of Changes in Financial Position) เพื่อมิให้ผู้ใช้งบการเงิน เข้าใจผิดในฐานะการเงินที่แท้จริงของกิจการได้

๒. James E. Parker^๑ ได้ทำการวิจัยโดยปรับงบการเงินตามอำนาจซื้อทั่วไปของบริษัทต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มมาเป็นตัวอย่าง ๑,๐๕๐ แห่ง ปรากฏว่าผลของงบการเงินที่ปรับแล้วที่มีต่อแต่ละกิจการหรืออุตสาหกรรมแตกต่างกันออกไป และเป็นข้อมูลที่ เป็นประโยชน์แก่ผู้ลงทุนได้มากขึ้น จึงสนับสนุนว่าควรจะมีการแสดงข้อมูลที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปประกอบกับงบการเงินประจำปีด้วย

๓. Russell J. Petersen^๒ ศึกษาถึงผลของการปรับงบการเงินตามอำนาจซื้อทั่วไปต่อผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจ โดยศึกษาวิจัยตัวพารามิเตอร์ทางการเงิน (Financial Parameter) ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Rate of Return on owner's equity) และกำไรสุทธิที่คำนวณจากงบการเงินเดิมและงบการเงินที่ปรับแล้วสำหรับปี ค.ศ. ๑๙๖๐ - ๑๙๖๔ ของกลุ่มบริษัทที่ใหญ่ที่สุดซึ่งกลุ่มตัวอย่างมาทั้งหมด ๔๓ บริษัท ผลสรุปปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างตัวพารามิเตอร์ทางการเงินที่คำนวณจากงบการเงินเดิม และงบการเงินที่ปรับแล้ว ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละธุรกิจและจากผลสรุปนี้มีความหมาย เป็นนัยว่า งบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปมีผลต่อผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจ ด้วย อย่างไรก็ตาม เขาก็ได้คำนึงถึงความบกพร่องในผลงานวิจัยนี้คือ ความบกพร่อง

^๑James E. Parker, "Impact of Price-Level Accounting," Accounting Review 52 (January 1977): 55-69.

^๒Russell J. Petersen, "A Portfolio Analysis of General Price-Level Restatement," Journal of Accountancy 146 (December 1978): 525-532.

จากการลุ่มตัวอย่างและความบกพร่องอันเนื่องมาจากการที่ยังมิได้พิจารณาว่าตัวพารามิเตอร์ทางการเงินนั้น เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการตัดสินใจหรือไม่

๔. Daniel G. Short^๑ ศึกษาถึงการปรับงบการเงินตามอำนาจซื้อทั่วไปต่อการวิเคราะห์ความเสี่ยงในการลงทุน โดยการพิจารณาจากอัตราส่วนทางบัญชี ๓๖ ชนิดที่คำนวณได้จากงบการเงินเดิมและงบการเงินที่ปรับแล้วของบริษัท ๒๕๕ แห่ง ผลปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมากระหว่างการวิเคราะห์ความเสี่ยงภัยในการลงทุนและข้อมูลทางบัญชีที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไป และสรุปได้ว่า ข้อมูลที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปอาจจะเป็นประโยชน์ในการประเมินถึงความเสี่ยงภัยในการลงทุน อย่างไรก็ตาม เขาก็ได้คำนึงถึงผลพลากที่อาจจะเกิดขึ้นคือ ยังมีปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากข้อมูลทางบัญชีที่มีผลต่อการวิเคราะห์ถึงความเสี่ยงในการลงทุน นอกจากนี้ เขายังแนะนำให้มีการศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคตถึงความสัมพันธ์ระหว่างการวิเคราะห์ความเสี่ยงภัยกับข้อมูลทางบัญชีที่สะท้อนให้เห็นถึงภาวะเงินเฟ้อ เช่น ข้อมูลทางบัญชีที่ใช้วิธีการบัญชีต้นทุนทดแทน เป็นต้น

^๑Daniel G. Short, "The Impact of Price-Level Adjustment in the Content of Risk Assessment," Journal of Accounting Reserach 16 (December 1978): 259-271.

๕. William A. Hillison^๑ กล่าวว่ากำไรต่อหุ้น (Earning Per Share) เป็นตัวแปรอิสระตัวหนึ่งที่มีผลกระทบต่อ การเคลื่อนไหวของราคาหุ้นของหลักทรัพย์และถ้าหากผู้ลงทุนเห็นว่าข้อมูลต้นทุนในอดีตที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปประโยชน์จริงแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างกำไรต่อหุ้นที่คำนวณจากงบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปและความเคลื่อนไหวในราคาหุ้นของหลักทรัพย์จะแตกต่างไปจากความสัมพันธ์ระหว่างกำไรต่อหุ้นที่คำนวณจากงบการเงินเดิมและความเคลื่อนไหวในราคาหุ้นของหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญซึ่ง เป็นสมมติฐานที่เขากำหนดขึ้นและทำการวิจัย โดยปรับงบการเงินของบริษัท ๗๖ แห่งสำหรับปี ค.ศ. ๑๙๗๐ - ๑๙๗๓ และบริษัทอีก ๖ แห่งสำหรับปี ค.ศ. ๑๙๗๔ ผลการวิจัยปรากฏว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ข้างต้น

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับผลการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาทั่วไปที่มีต่องบการเงินเดิมที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนี้ มีสิ่งหนึ่งที่สามารถสรุปได้คือ ผลของการปรับข้อมูลต้นทุนในอดีตตามอำนาจซื้อทั่วไปจะแตกต่างกันไปในแต่ละกิจการ แต่อย่างไรก็ตามก็ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ว่า ข้อมูลต้นทุนในอดีตที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจหรือไม่ รวมทั้งไม่สามารถประเมินเป็นตัวเลขได้ถึงผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เนื่องจากผลงานวิจัยดังกล่าวยังมีข้อบกพร่องด้วยกันทั้งสิ้น สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นโดยส่วนใหญ่เกิดจาก

๑. ประชากรที่นำมาเป็นตัวอย่างเป็นการวิจัยนั้น ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมของคนเหล่านั้นให้เป็นไปตามที่ต้องการได้ ดังเช่นการทดลองทางวิทยาศาสตร์

^๑William A. Hillison, "Empirical Investigation of General Purchasing Power Adjustment on Earning Per Share and the Movement of Security Prices," Journal of Accounting Reserach 17 (Spring 1979): 60-73.

และตัวอย่างที่ลุ่มมานั้นอาจจะไม่มีความเข้าใจในข้อมูลที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไป ฉะนั้นย่อมมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นได้ในผลงานวิจัยนั้น

๒. ไม่สามารถกำหนดรูปแบบของการตัดสินใจที่แน่นอนได้ (Model of Decision Making) จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าข้อมูลที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปมีประสิทธิภาพหรือไม่ ทั้งนี้เป็นเพราะว่ามีผู้ใช้งบการเงินหลายประเภท และในแต่ละประเภทมีความต้องการข้อมูลทางบัญชีที่แตกต่างกันไป ข้อมูลทางบัญชีบางอย่างอาจจะมีประโยชน์แก่ชักรคนหนึ่ง แต่มีผลเสียแก่ชักรคนหนึ่ง นอกจากนี้ผู้ที่ทำการตัดสินใจอาจจะมิได้พิจารณาข้อมูลทางบัญชีอย่างเตียว อาจจะต้งพิจารณาข้อมูลอื่น ๆ ประกอบไปด้วย ฉะนั้นผลของการตัดสินใจมิได้ขึ้นอยู่กับข้อมูลทางบัญชีอย่าง เตียวและจะแยกผลการตัดสินใจเหล่านั้นออกเป็นส่วน ๆ ว่าเกิดจากปัจจัยนี้เท่านี้ เกิดจากปัจจัยนั้นเท่านั้นยอม เป็นไปได้ยากหรืออาจจะ เป็นไปไม่ได้

๓. ถึงแม้ว่าจะสามารถกำหนดรูปแบบของการตัดสินใจได้ คือทราบว่าเป็นใครเป็นผู้ใช้งบการเงิน แต่ก็ยังไม่สามารถทราบว่าวิธีการตัดสินใจของผู้นั้น เป็นเช่นไร ซึ่งวิธีการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ย่อมต้องการข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจแตกต่างกันออกไปด้วยเช่นกัน จึงไม่สามารถสรุปได้ว่างบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปจะมีประโยชน์โดยแท้จริงแก่ผู้ใช้งบการเงินนั้นหรือไม่

การพิจารณาว่าควรสนับสนุนวิธีการบัญชี เมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปหรือไม่ นอกจากการพิจารณาถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากข้อมูลที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปแล้ว ควรจะพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายในการจัดทำข้อมูล เช่นนั้นด้วย เพื่อคำนวณหาผลประโยชน์สุทธิที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านั้นจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละกิจการ ขึ้นอยู่กับลักษณะการดำเนินงานซึ่งเป็นตัวกำหนดถึงปัญหาและความยากง่ายในการจัดทำงบการเงินตามวิธีการบัญชีนี้ ค่าใช้จ่ายโดยส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นก็คือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับวันที่ได้รับและจำหน่ายสินทรัพย์

ออกไป ข้อมูลเกี่ยวกับดัชนีราคาทั่วไปซึ่งจะต้องเก็บไว้ตลอดเวลา เป็นต้น ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบและการพิมพ์งบการเงิน ค่าใช้จ่ายในการให้การศึกษาอบรมแก่พนักงานบัญชีในการเข้าใจวิธีการและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเหล่านั้น และต้นทุนของการเสียโอกาส (Opportunity Cost) คือ ผลประโยชน์สุทธิที่จะได้รับถ้าหากนำค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงทั้งหมดไปลงทุนในวิธีการบัญชีอื่น ๆ ดังนี้ เป็นต้น ถ้าหากว่าผลประโยชน์สุทธิที่คาดว่าจะได้รับเป็นบวก คือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับมากกว่าค่าใช้จ่ายที่เสียไป ก็ควรสนับสนุนวิธีการบัญชีนี้ แต่ถ้าหากผลประโยชน์สุทธิเป็นลบคือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับน้อยกว่าค่าใช้จ่ายที่เสียไป ก็ไม่ควรสนับสนุนวิธีการบัญชีนี้ ซึ่งไม่สามารถหาข้อสรุปโดยทั่วไปได้ว่าผลประโยชน์สุทธิที่คาดว่าจะได้รับจากวิธีการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปเป็น เช่นไรดัง เหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น

ความสามารถในการนำการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปไปใช้ในทางปฏิบัติ

ไม่ว่าจะเป็นวิธีการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปหรือวิธีการบัญชีอื่นใดก็ตามที่นักบัญชีทั้งหลายจะสนับสนุนให้ธุรกิจต่าง ๆ นำไปใช้ในทางปฏิบัตินั้น จะต้องมีการทดสอบความสามารถในการนำไปใช้ได้ทางปฏิบัติ (Test of Feasibility Study) ซึ่งเกณฑ์ในการทดสอบนี้มักจะได้แก่ ผลประโยชน์สุทธิที่จะได้รับจากวิธีการบัญชีนั้น (Net Benefit) หลักฐานพิสูจน์ได้ (Objectivity) และความทันต่อเวลา (Timeliness)

๑. ผลประโยชน์สุทธิ (Net Benefit)

ผลประโยชน์สุทธิเป็นการเปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการนำวิธีการบัญชีหนึ่ง ๆ มาใช้ในทางปฏิบัติ และนำผลประโยชน์สุทธิของ

แต่ละวิธีมาเปรียบเทียบกัน วิธีการบัญชีใดที่ให้ผลประโยชน์สุทธิมากที่สุดก็จะนำวิธีการบัญชีนั้นมาใช้ในทางปฏิบัติ ซึ่งสามารถแสดงเป็นสมการได้ดังนี้คือ^๑

$$\text{ผลประโยชน์สุทธิ} = \sum_i (P_i E_i - (1-P_i) S_i - C)$$

- P_i = ความน่าจะเป็นที่จะเกิดการตัดสินใจที่ถูกต้องในแต่ละเรื่องอันเนื่องมาจากการเสนอข้อมูลด้วยวิธีการบัญชีวิธีการหนึ่ง
- E_i = ผลประโยชน์ที่เกิดจากการตัดสินใจที่ถูกต้องในแต่ละเรื่องอันเนื่องมาจากการเสนอข้อมูลด้วยวิธีการบัญชีวิธีการหนึ่ง
- $(1-P_i)$ = ความน่าจะเป็นที่เกิดจากการตัดสินใจที่ผิดในแต่ละเรื่องอันเนื่องมาจากการเสนอข้อมูลด้วยวิธีการบัญชีวิธีการหนึ่ง
- S_i = ผลเสียที่เกิดจากการตัดสินใจที่ผิดในแต่ละเรื่องอันเนื่องมาจากการเสนอข้อมูลด้วยวิธีการบัญชีวิธีการหนึ่ง
- C = ค่าใช้จ่ายในการเสนอข้อมูลด้วยวิธีการบัญชีวิธีการหนึ่ง

จะเห็นว่ากฎเกณฑ์ในการทดสอบชนิดนี้ ในแง่ทางทฤษฎีจะเป็นวิธีการที่ดีมาก แต่ในทางปฏิบัติมีปัญหามากมายในการพิจารณาถึงประโยชน์ที่ได้จากการตัดสินใจที่ถูกต้อง ผลเสียที่เกิดจากการตัดสินใจที่ผิด ตลอดจนการประเมินค่าความน่าจะเป็นของแต่ละเหตุการณ์ ไม่ว่าจะเป็นการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปหรือวิธีการบัญชีอื่นใดก็ตาม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าไม่ทราบแน่นอนถึงรูปแบบของการตัดสินใจ หรือถึงแม้จะทราบถึงรูปแบบของการตัดสินใจนั้นก็ตามแต่ก็ยังไม่ทราบถึงวิธีการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน

^๑Daniel L. McDonald, "Feasibility Criteria for Accounting Measures," Accounting Review 42 (October 1967): 667.

และยังมีข้อมูลอื่น ๆ นอกเหนือจากข้อมูลทางบัญชีที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเช่นกัน อย่างไรก็ตาม นักบัญชียังมีกฎเกณฑ์อื่นที่จะนำมาเป็นแนวทางในการพิจารณาดังจะกล่าวต่อไป

๒. หลักฐานพิสูจน์ได้ (Objectivity)

วิธีการบัญชีที่สถิติการจะนำมาใช้ในทางปฏิบัตินั้นควรจะเป็นวิธีการบัญชีที่ให้ข้อมูลที่มีหลักฐานพิสูจน์ได้ (Objectivity) ซึ่งหมายความว่า "หลักฐานพิสูจน์ได้" นี้มีได้ ๓ นัยคือ^๑

๑. มูลค่าที่วัดมานั้นมีได้ เป็นไปตามความเห็นของบุคคลที่ทำหน้าที่วัดมูลค่านั้น
๒. มูลค่าที่วัดอยู่บนพื้นฐานของหลักฐาน ข้อเท็จจริงที่จะนำมาพิสูจน์ได้
๓. การกระจายของมูลค่า (Dispersion as an Objectivity)

กล่าวคือ เป็นการวัดมูลค่าที่อยู่บนพื้นฐานของความเห็นที่สอดคล้องกันของผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นการวัดมูลค่าที่ไม่ลำเอียง สามารถที่จะตรวจสอบหรือพิสูจน์ได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิคนอื่น ๆ กล่าวคือ ถ้าหากมีการวัดมูลค่าด้วยวิธีการบัญชีเดียวกันและวัดค่าที่เกี่ยวข้องเรื่องเดียวกัน ถึงแม้ค่าที่วัดออกมาจะต่างกัน แต่ก็ควรจะเป็นค่าที่อยู่ในช่วงหนึ่ง ๆ และจะมีหลักฐานพิสูจน์ได้มากน้อยขนาดไหนนั้นขึ้นอยู่กับ การกระจายของมูลค่าที่วัด โดยผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนว่าแตกต่างไปจากค่าเฉลี่ยเท่าไร ซึ่งวัดโดยค่าความแปรปรวน (Variance)

$$\text{ความแปรปรวน} = \frac{\sum_{i=1}^N (X_i - \bar{X})^2}{N}$$

X_i = ค่าที่วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่านในสิ่งเดียวกันด้วยวิธีการบัญชีเดียวกัน

^๑Ibid., p. 670-673.

\bar{X} = ค่าเฉลี่ยของค่าต่าง ๆ ที่วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ ซึ่งเท่ากับ

$$\frac{\sum_{i=1}^N X_i}{N}$$

N = จำนวนของผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำการวัดมูลค่าในสิ่งเดียวกันด้วยวิธีการบัญชีเดียวกัน

ฉะนั้นถ้าหากความแปรปรวนมีค่าต่ำ แสดงว่ามีหลักฐานพิสูจน์ได้มาก และถ้าหากความแปรปรวนมีค่าสูง แสดงว่ามีหลักฐานพิสูจน์ได้น้อย ส่วนใหญ่การพิจารณาว่าวิธีการบัญชีใดมีหลักฐานพิสูจน์ได้มากน้อยขนาดไหนนั้น จะพิจารณาตามความหมายของหลักฐานพิสูจน์ได้ในนิยามที่ ๓ นี้

ลักษณะของการบัญชี เมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปนี้ยังคงใช้บันทึกบัญชีด้วยต้นทุนในอดีตตามหลักการบัญชีที่ยอมรับกันทั่วไป ซึ่งมูลค่าที่วัดด้วยต้นทุนในอดีตนั้น นักบัญชีทั้งหลายต่างก็ยอมรับว่าเป็นมูลค่าที่มีหลักฐานพิสูจน์ได้ กล่าวคือ เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลายวัดมูลค่าของสินทรัพย์หนึ่ง ๆ ด้วยการบัญชีต้นทุนในอดีต (Historical Cost Accounting) จะได้มูลค่าที่มีการกระจายต่ำหรือค่าแปรปรวนต่ำ (ตามความหมายนิยามที่ ๓) นอกจากนี้มูลค่าที่วัดได้นี้ยังอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานข้อเท็จจริงที่จะนำมาพิสูจน์ได้ (ตามความหมายนิยามที่ ๒) ภายหลังจากที่วัดมูลค่าด้วยต้นทุนในอดีตแล้วก็จะปรับมูลค่านั้นด้วยดัชนีราคาทั่วไปที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในอำนาจซื้อทั่วไปของเงินตรา ซึ่งดัชนีราคาทั่วไปที่นำมาใช้เป็นตัวปรับนี้ก็นำมาจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหน่วยงานนั้นก็พยายามที่จะสร้างดัชนีราคาที่น่าเชื่อถือได้ เพราะว่ามีนักเศรษฐศาสตร์ที่ปรึกษาของรัฐบาล ค่อนข้างนำมาใช้ในการวางแผนแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศชาติซึ่งก็ย่อมต้องการดัชนีราคาทั่วไปที่น่าเชื่อถือได้เช่นกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การบัญชีนี้ถือว่าให้ข้อมูลที่มีหลักฐานพิสูจน์ได้

สำหรับการบัญชีต้นทุนปัจจุบัน มูลค่าที่วัดได้นั้นจะมีความลำเอียงขึ้นอยู่กับความเห็นของผู้วัดมูลค่าแต่ละคน ดังนั้นการกระจายมูลค่าหรือค่าแปรปรวนของมูลค่าที่วัดได้ย่อมสูง อย่างไรก็ตามนักบัญชีที่สนับสนุนการบัญชีต้นทุนปัจจุบันได้พยายามชี้ให้เห็นว่าวิธีการบัญชีนี้ให้มูลค่าที่มีหลักฐานพิสูจน์ได้

๓. ความทันต่อเวลา (Timeliness)

การเสนอข้อมูลต่อผู้ที่เกี่ยวข้องจะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจนั้น ก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นสามารถหามาได้ ณ เวลาที่ทำการตัดสินใจ ฉะนั้นวิธีการบัญชีใดก็ตามจะยอมรับนำไปใช้ในทางปฏิบัติ ควรจะเป็นวิธีการที่สามารถเสนอข้อมูลได้รวดเร็วและเป็นข้อมูลที่ทันสมัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดทำงบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปจะแตกต่างกันไปในแต่ละธุรกิจขึ้นอยู่กับลักษณะการดำเนินงานซึ่งเป็นตัวกำหนดถึงปัญหาและความยากง่ายในการจัดทำ อย่างไรก็ตามจากผลงานวิจัยเกี่ยวกับการบัญชีนี้ของนักบัญชีทั้งหลาย ต่างเห็นพ้องกันว่า ในระยะแรกที่มีการนำไปใช้ในทางปฏิบัติ อัตราของระยะเวลาที่ใช้ในการปรับรายการสินทรัพย์ประจำและค่าเสื่อมราคา เมื่อเทียบกับสัดส่วนของระยะเวลาทั้งหมดจะมีค่ามากกว่าอัตราส่วนของเวลาในการปรับรายการประเภทอื่น ทั้งนี้เป็น เพราะว่าการปรับรายการสินทรัพย์ประจำและค่าเสื่อมราคานี้จะต้องมีการวิเคราะห์แยกประเภทสินทรัพย์ประจำตามวัน เวลา ใ้ค้มา และวัน เวลาที่มีการจำหน่ายพร้อมทั้งจะต้องทราบดัชนีราคาทั่วไป ณ วันนั้นด้วย อย่างไรก็ตามในระยะเวลาคู่มา การปรับรายการสินทรัพย์ประจำและค่าเสื่อมราคาจะใช้เวลาน้อยลงและสามารถปรับได้โดยรวดเร็ว และเมื่อมีการปฏิบัติกันอย่างต่อเนื่องกันหลายปีประกอบกับขั้นตอนในการปรับเข้าใจได้ง่าย จะทำให้ระยะเวลาในการปรับลดน้อยลง นอกจากนี้ข้อมูลที่ปรากฏในงบการเงินที่ปรับแล้วจะแสดงอยู่ในจำนวนเงินที่แสดงถึงอำนาจซื้อทั่วไปของเงินตรา

ปัจจุบัน ซึ่งใกล้เคียงกับสภาพเศรษฐกิจในขณะนั้นถือว่าเป็นข้อมูลที่ดี เหตุการณ์อันเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจแก่ผู้ใช้งบการเงิน

สำหรับการบัญชีต้นทุนปัจจุบันนั้นระยะเวลาที่ใช้ในการหาต้นทุนปัจจุบันของสินทรัพย์ประจำและสินค้าคงคลังก็จะแตกต่างกันออกไปในแต่ละธุรกิจเช่นกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะตลาดของสินทรัพย์ประจำและสินค้าคงคลัง เช่น สินทรัพย์ประจำที่ธุรกิจซื้อมาเวลานานและยังคงใช้ในการดำเนินงานอยู่นั้นในปัจจุบันไม่มีการจำหน่ายสินทรัพย์ประจำชนิดนั้นอีกในตลาด ซึ่งทำให้ต้องใช้ระยะเวลานานในการประเมินราคาปัจจุบันของสินทรัพย์ประจำชนิดนั้น เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จากผลงานวิจัยของนักบัญชีบางท่านเห็นว่า ถ้าหากการบัญชีต้นทุนปัจจุบันมีการนำไปใช้อย่างต่อเนื่องก็จะทำให้ระยะเวลาในการจัดทำงบการเงินลดน้อยลง นอกจากนี้การเสนอข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนปัจจุบันของสินทรัพย์ซึ่งใกล้เคียงกับราคาตลาดปัจจุบัน ถือว่าเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจแก่ผู้ใช้งบการเงิน

อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ยังไม่เห็นหลักฐานหรือข้อเท็จจริงที่ชี้ให้เห็นว่าความล่าช้าในการเสนองบการเงินที่จัดทำตามการบัญชี เมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปหรือที่จัดทำตามการบัญชีต้นทุนปัจจุบันจะเป็นเหตุทำให้ข้อมูลที่เสนอมานั้นไม่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงินนั้นอีกต่อไป

งานวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความสามารถในการนำไปใช้ได้ทางปฏิบัติระหว่างวิธีการบัญชีต่าง ๆ นี้ปรากฏว่า ในปี ค.ศ. ๑๙๗๗ สมาคม AICPA^๑ ได้ทำการวิจัยโดยการเปรียบเทียบระหว่างวิธีการบัญชี ๔ วิธีด้วยกันคือ

๑. การบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปตามข้อเสนอแนะของ FASB
๒. การบัญชีต้นทุนในอดีตโดยใช้การที่ราคาสินค้าคงเหลือแบบเข้าหลัง-ออกก่อน (LIFO) และค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ประจำก็คำนวณจากต้นทุนปัจจุบันของสินทรัพย์นั้น

^๑AICPA, The Accounting Responses to Changing Prices: Experimentation with Four Models, p. 1-85.

๓. การบัญชีที่การจัดทำงบการเงินส่วนหนึ่งจะใช้ต้นทุนในอดีตและอีกส่วนหนึ่งใช้มูลค่าปัจจุบัน (โดยทั่วไปคือต้นทุนทดแทน) เพื่อจะเป็นการแยกให้เห็นถึงกำไรจากการดำเนินงานตามปกติ (Operating Income) และกำไรหรือขาดทุนจากการถือสินทรัพย์ชนิดนั้นอยู่ในกิจการ (Holding Gains or Losses)

๔. การบัญชีที่ทรัพยากร (Resources) และการระช้อผูกพัน (Obligation) ทั้งหมดของธุรกิจจะแสดงอยู่ในต้นทุนทดแทนหรือมูลค่าปัจจุบันอื่นใด พร้อมกับคำนึงถึงผลของการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาทั่วไปที่มีต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Shareholders' equity)

การวิจัยนี้เป็นการขอความร่วมมือจากบริษัท ๒๓ แห่งประกอบด้วยกิจการธนาคาร ๑ แห่ง กิจการสาธารณประโยชน์ ๑ แห่ง กิจการค้าปลีก ๑ แห่ง กิจการประเภทอุตสาหกรรม ๑๔ แห่ง และกิจการการขนส่ง ๑ แห่ง โดยบริษัทเหล่านั้นจัดทำงบการเงินตามวิธีการบัญชีดังกล่าวข้างต้นสำหรับงวดบัญชีปี ค.ศ. ๑๙๖๕ - ๑๙๗๐ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการวิจัยก็เพื่อทราบถึงจำนวนเวลาและปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดทำงบการเงินตามวิธีการบัญชีดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวิธีการบัญชีเหล่านั้นและประโยชน์ที่จะได้รับจากวิธีการบัญชานั้น ผลของการวิจัยปรากฏดังนี้คือ

- จำนวนเวลาในการจัดทำงบการเงินของบริษัทที่เป็นตัวอย่างทั้งหมดตามวิธีการบัญชีที่ ๒ น้อยกว่าวิธีการบัญชีที่ ๑, ๓ และ ๔ และจำนวนเวลาในการจัดทำงบการเงินของบริษัทที่เป็นตัวอย่างทั้งหมดตามวิธีการบัญชีที่ ๑ น้อยกว่าวิธีการบัญชีที่ ๓ และ ๔ สำหรับเวลาในการจัดทำงบการเงินตามวิธีการบัญชีที่ ๓ และ ๔ นั้นปรากฏว่า บางบริษัทก็ใช้เวลาในการจัดทำงบการเงินตามวิธีที่ ๓ มากกว่าวิธีที่ ๔ และบางบริษัทก็ใช้เวลาในการจัดทำงบการเงินตามวิธีที่ ๓ น้อยกว่าวิธีที่ ๔

- การจัดลำดับความยากง่ายในขั้นตอนของวิธีการบัญชี เหล่านี้ปรากฏว่า บริษัทที่เป็นตัวอย่างให้ความเห็นว่า ขั้นตอนในการจัดทำตามวิธีการบัญชีที่ ๒ นั้น ง่ายที่สุดเป็นอันดับ ๑ รองลงมาวิธีการบัญชีที่ ๑, ๓ และ ๔ ซึ่งถือว่าขั้นตอนในการจัดทำที่ซับซ้อนมากที่สุด

- จากบริษัท ๒๓ แห่งที่เป็นตัวอย่างมี ๗ แห่ง ที่ไม่เห็นด้วยในการนำเอาวิธีการบัญชีดังกล่าวข้างต้นไม่ว่าจะจะเป็นวิธีการบัญชีใดมาใช้ในทางปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำงบการเงินแทนงบการเงินเดิมโดยสิ้นเชิง หรือเป็นงบประกอบกับงบการเงินเดิมนั้นก็ตาม โดยให้เหตุผลว่าการเสนอข้อมูลตามวิธีการดังกล่าวจะทำให้เกิดความสับสนแก่ผู้ลงทุน ส่วนบริษัทอีก ๑๖ แห่ง เห็นด้วยกับการที่จะนำเอาวิธีการบัญชีดังกล่าวไม่ว่าจะจะเป็นวิธีการบัญชีใดมาใช้ในทางปฏิบัติ ซึ่งบริษัทบางแห่งเห็นว่าควรจะนำมาใช้แทนการบัญชีต้นทุนในอดีตโดยสิ้นเชิง และบริษัทบางแห่งเห็นว่าควรจะนำมาใช้ในการจัดทำเป็นงบประกอบกับงบการเงินเดิมเท่านั้น

- การจัดอันดับของประโยชน์ที่บุคคลภายนอกได้รับในการตัดสินใจเกี่ยวกับการซื้อหรือการให้กู้ยืมแก่บริษัท เหล่านี้ ปรากฏว่าจากบริษัทที่เป็นตัวอย่าง ๒๓ แห่ง มีบริษัท ๑ แห่ง ไม่แสดงความเห็น อีก ๒๒ แห่งมีความเห็นว่า วิธีการบัญชีที่ ๒ เสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากเป็นอันดับที่ ๑ ส่วนวิธีการบัญชีที่ ๓, ๑ และ ๔ เสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากเป็นอันดับที่ ๒, ๓ และ ๔ ตามลำดับ

- สำหรับข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงของแต่ละวิธีการบัญชี จะแตกต่างกันออกไปในแต่ละบริษัท เช่น บริษัทแห่งหนึ่งวิจารณ์ว่า วิธีการบัญชีที่ ๒ นี้มิได้เสนอข้อมูลไปในแนวทางเดียวกัน ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในงบดุลและงบกำไรขาดทุน ทั้งนี้เนื่องจากว่า ค่าเสื่อมราคาเป็นจำนวนที่คำนวณจากต้นทุนปัจจุบันของสินทรัพย์นั้น แต่ในงบดุลยังคงแสดงสินทรัพย์นั้นในราคาทุนมิใช่ต้นทุนปัจจุบัน บริษัทอีกแห่งหนึ่งเสนอแนะว่า วิธีการบัญชีที่ ๒ นี้ การคำนวณต้นทุนขายควรจะใช้ต้นทุน

ปัจจุบันแทนวิธีการตราคาสินค้าคงคลังแบบ เข้าหลัง-ออกก่อน เป็นต้น สำหรับการบัญชี เมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปนั้น กิจการธนาคารที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยนี้กล่าวว่า วิธีการบัญชีนี้ทำให้งบดุลแสดงอยู่ในหน่วยเงินตราที่มีค่าคงที่ซึ่ง เป็นการขจัดผลการเกิดภาวะเงินเฟ้อ อันเป็นประโยชน์ในการเปรียบเทียบงบการเงินระหว่างงวดบัญชีต่าง ๆ อย่างไรก็ตามงบกำไรขาดทุนยังมีประโยชน์จำกัด เนื่องจากว่ากิจการประเภทสถาบันการเงินนั้นมีรายการสินทรัพย์เป็นจำนวนมากที่เป็นได้ทั้งรายการที่เป็นตัวเงินและรายการที่ไม่เป็นตัวเงินซึ่งมีผลต่อการคำนวณกำไรหรือขาดทุนในอำนาจซื้อทั่วไปของรายการที่เป็นตัวเงิน และเป็นปัญหาในการแยกประเภทรายการเหล่านั้น รวมทั้งรายการค้าที่เกิดขึ้นในแต่ละวันของกิจการธนาคารนั้นมีจำนวนมากทำให้มีความยุ่งยากในการปรับแต่ละรายการที่เกิดขึ้น นอกจากนี้กิจการธนาคารแห่งนี้ยังเห็นว่าการสร้างวิธีการบัญชีหนึ่ง ๆ ขึ้นมาเพื่อที่จะให้ธุรกิจต่าง ๆ นำไปใช้เป็นแนวเดียวกันหมดในระยะภาวะเงินเฟ้อนี้เป็นการยากที่จะทำเช่นนั้นได้ และแนวความคิดและข้อสมมติของการบัญชีเหล่านั้น ผู้ใช้งบการเงินอาจจะไม่เห็นด้วย ฉะนั้นด้วยเหตุผลดังกล่าวกิจการแห่งนี้จึงได้เสนอแนะว่าควรจะเป็นเพียงการเสนอแนวความคิดและข้อสมมติต่าง ๆ ที่คาดว่าจะ เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงินในการประเมินถึงผลของภาวะเงินเฟ้อที่มีต่อกิจการมากกว่าการที่กิจการนั้นจะประเมินถึงผลของภาวะเงินเฟ้อนั้น โดยใช้แนวความคิดและข้อสมมติเหล่านั้นด้วยตนเอง

ข้อสรุปที่กล่าวมาทั้งหมดยังไม่อาจจะกล่าวเป็นข้อสรุปโดยทั่ว ๆ ไปของวิธีการบัญชีนั้น ๆ ได้ เนื่องจากว่าเป็นการทดสอบกับวิธีการบัญชี ๔ วิธีกับบริษัทเพียง ๒๓ แห่งเท่านั้น และไม่มีกฎเกณฑ์ที่สมบูรณ์สำหรับการพิจารณาว่าวิธีการบัญชีใดที่สามารถเสนอข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจนั้นได้ดีที่สุด อย่างไรก็ตาม การวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการนำไปใช้ได้ ในทางปฏิบัติของกิจการต่าง ๆ ก็ยังเป็นสิ่งที่ควรจะทำต่อไปในอนาคต โดยขยายขนาดตัวอย่างให้มากขึ้นซึ่งก็ขึ้นอยู่กับความร่วมมือจากธุรกิจ

ต่าง ๆ ที่เห็นความสำคัญของการวิจัยนี้ และควรจะครอบคลุมไปในธุรกิจหลาย ๆ ประเภทด้วย

ถึงแม้ยังไม่เป็นที่เห็นเด่นชัดถึงประโยชน์และความสามารถในการนำไปใช้ได้ ในทางปฏิบัติของการบัญชี เมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปของเงินตรา ก็ยังมีบริษัทบางแห่งได้นำวิธีการบัญชีนี้ไปใช้ในการจัดทำเป็นงบประกอบกับงบการเงิน เดิมซึ่งปรากฏอยู่ในรายงานประจำปีของกิจการ โดยขั้นตอนในการจัดทำเป็นไปตาม ข้อเสนอแนะของ FASB Exposure Draft (Dec, 1974) แต่อาจจะมี ความแตกต่างในบางเรื่องซึ่งก็ได้มีการเปิดเผยให้ผู้อ่านงบการเงินทราบด้วย ในประเทศสหรัฐอเมริกาเท่าที่ทราบมีบริษัทอยู่ ๕ แห่งด้วยกันที่ใช้วิธีการบัญชีนี้คือ^๑ Indiana Telephone Company, Shell Oil Company, Continental Oil Company, Sun Oil Company และ Toledo Edison Company นอกจากนี้ในประเทศเนเธอร์แลนด์มีบริษัท Shell (Royal Dutch Petroleum) เพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่มีการเสนอข้อมูลที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไป^๒ ถึงแม้จะเป็นจำนวนน้อย แต่ก็แสดงให้เห็นว่ากิจการเหล่านั้นได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับความไม่คงที่ของหน่วยวัดมูลค่าทางบัญชีและงบการเงิน เดิมอาจจะไม่เป็นประโยชน์เท่าที่ควร

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างงบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน และรายงานของผู้สอบบัญชีของ Indiana Telephone Company ดังปรากฏในภาค-

^๑J. Edward Ketz, "Validation of Some General Price-Level Estimating Models," Accounting Review 53 (October 1978): 955.

^๒ Interview through correspondence with J. Klaassens, Professor of Economics, Vrije Universiteit, 18 October 1979.

ผนวก ข.^๑ และของ Shell Oil Company ดังปรากฏในภาคผนวก ก.^๒

จากการพิจารณาทางการเงินของ Indiana Telephone Company และ Shell Oil Company มีข้อสังเกตที่น่าสนใจบางประการดังต่อไปนี้

Indiana Telephone Company

ข้อสังเกตเหล่านั้นได้แก่

๑. บริษัทมีนโยบายบัญชีในการบันทึกกำไรในอำนาจซื้อทั่วไปของหนี้สินระยะยาวและหุ้นบุริมสิทธิที่เป็นตัวเงินในแต่ละงวดบัญชี เมื่อหนี้สินนั้นได้จ่ายชำระไปแล้วหรือหุ้นบุริมสิทธินั้นได้ไถ่ถอนไปแล้ว แต่สำหรับกำไรหรือขาดทุนในอำนาจซื้อทั่วไปของเงินทุนหมุนเวียนสุทธิที่เป็นตัวเงินจะบันทึกทั้งหมดทันที เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาทั่วไป (ดังปรากฏในภาคผนวก ข. หมายเหตุประกอบงบการเงินส่วนที่ขีดเส้นใต้) จะเห็นว่าเป็นการปฏิบัติที่ไม่สม่ำเสมอสำหรับรายการที่มีลักษณะ เช่น เดียวกัน

๒. ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นว่า งบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปจะแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่แท้จริงได้ดีกว่า (More fairly) งบการเงินตามการบัญชีต้นทุนในอดีต (ดังปรากฏในภาคผนวก ข. รายงานของผู้สอบบัญชีส่วนที่ขีดเส้นใต้) แต่ก็มีได้กล่าวว่างบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานได้ดีกว่าในลักษณะเช่นนี้ และปัญหาที่ตามมาก็คือ งบการเงินตามวิธีการบัญชีใดที่แสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานได้ดีที่สุด

^๑J.A. III Largay and J.L. Livingstone, Accounting for Changing Prices: Replacement Cost and General Price Level Adjustments. (New York: John Wiley & Sons, 1976), p. 60-67.

^๒Ronal J. Thacker, Introduction to Modern Accounting, p. 585.

สำหรับประโยชน์และต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการใช้วิธีการบัญชีนี้ Mr. T. Alan Russell^๑ ซึ่งเป็นผู้อำนวยการบัญชี (Controller) ของ Indiana Telephone Company ได้กล่าวว่า การเสนอข้อมูลเช่นนี้จะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ของบริษัท และประธานกรรมการบริษัทในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดหาเงินทุน การทำสัญญาซื้อสินทรัพย์ที่มีอายุการใช้งานเป็นเวลานาน การจัดการในด้านการจ่ายผลตอบแทนแก่พนักงาน และการตัดสินใจเกี่ยวกับการจ่ายลงทุน ตลอดจนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นได้แก่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับวิธีการบัญชีนี้ และค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็น ซึ่งจากประสบการณ์ที่ผ่านมา ค่าใช้จ่ายเหล่านี้มีจำนวนไม่มากนัก

Shell Oil Company

ข้อสังเกตเหล่านั้นได้แก่

๑. บริษัทถือว่าภาษีเงินได้รอการตัดจำหน่าย (Deferred Income Tax) เป็นรายการที่เป็นตัวเงินไม่ว่าจะเป็นยอดเดบิตหรือเครดิตก็ตาม และมีการบันทึกกำไรหรือขาดทุนในอำนาจซื้อทั่วไปของรายการนี้ด้วย โดยให้เหตุผลว่าเมื่อมีการโอนภาษีเงินได้รอการตัดจำหน่ายมาเป็นค่าใช้จ่าย ก็จะทำให้เกิดเป็นภาษีเงินได้ พร้อมทั้งภาระภาษีก็จะเกิดขึ้นทันทีและแสดงอยู่ในอำนาจซื้อทั่วไปปัจจุบันด้วย แต่ตามข้อเสนอแนะของ FASB Exposure Draft (Dec, 1974) ให้ถือเป็นรายการที่ไม่เป็นตัวเงิน อย่างไรก็ตาม บริษัทก็ได้คาดคะเนว่าถ้าหากบริษัทปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของ FASB สำหรับรายการภาษีเงินได้รอการตัดจำหน่ายแล้ว จะมีผลต่อการค้าส่วนกำไรหรือขาดทุนสุทธิประจำปีเช่นไร และในอัตราร้อยละเท่าไรด้วย

T. Alan Russell, "An Application of Price-Level Accounting," Financial Executive 44 (February 1975): 78.

(ดังปรากฏในภาคผนวก ค. หมายเหตุประกอบงบการเงินส่วนที่ขีดเส้นใต้)

ซึ่งเป็นการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านงบการเงิน

๒. ผู้สอบบัญชีมิได้แสดงความเห็นว่างบการเงินตามการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปแสดงฐานะและผลการดำเนินงานได้ดีกว่างบการเงินตามการบัญชีต้นทุนในอดีตหรือไม่ หรืองบการเงินประเภทไหนแสดงฐานะและผลการดำเนินงานได้ดีกว่ากัน ซึ่งแสดงความเห็นต่างจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของ Indiana Telephone Company ดังกล่าวข้างต้น

เหตุผลในการคัดค้านวิธีการบัญชี เมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไป

นักบัญชีเป็นอันมากยังมีความเห็นแตกต่างกันอยู่ระหว่างวิธีการบัญชีต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการเสนอรายงานทางการเงินต่าง ๆ สำหรับช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาทั่วไป เพื่อสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นจริงของเศรษฐกิจนั้น ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในแต่ละวิธีการบัญชียังไม่มีหลักฐานและข้อเท็จจริงที่จะยืนยันถึงประโยชน์ที่จะได้รับและความสามารถในการนำไปใช้ได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปก็เช่นกัน มีนักบัญชีบางท่านไม่เห็นด้วยกับการเสนอข้อมูลทางบัญชีตามวิธีการบัญชีนี้ โดยมีเหตุผลในการไม่เห็นด้วยกับวิธีการบัญชีนี้ในหลายลักษณะด้วยกัน ดังจะกล่าวต่อไป

เหตุผลที่นักบัญชีบางท่านไม่เห็นด้วยกับการเสนอรายงานทางการเงินซึ่งจัดทำโดยวิธีการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปนี้ สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้คือ

๑. ลักษณะของการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปนั้นจะคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาทั่วไปเท่านั้น โดยไม่สนใจถึงการเปลี่ยนแปลง

ในราคาของสินทรัพย์ชนิดใดชนิดหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งดัชนีราคาที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาทั่วไปอาจจะมีความสัมพันธ์กับระดับราคาของสินทรัพย์ชนิดนั้น ๆ น้อยมาก กล่าวคือ ระดับราคาสินทรัพย์ชนิดใดชนิดหนึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงไปคนละทางกับระดับราคาทั่วไป หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกัน แต่อัตราการเปลี่ยนแปลงนั้นอาจจะไม่มากเท่ากันก็ได้ จึงอาจเป็นไปได้ว่าในกรณีที่ระดับราคาทั่วไปสูงขึ้น เมื่อนำดัชนีราคาทั่วไปไปปรับราคาต้นทุนในอดีตของสินทรัพย์แล้วจะทำให้เกิดเป็นราคาที่สูงกว่าราคาปัจจุบันของสินทรัพย์นั้นได้ ซึ่งอาจจะเกิดผลเสียแก่ผู้ใช้งบการเงินนั้น Lawrence และ Jerry^๑ ก็คัดค้านวิธีการบัญชีนี้ด้วยเหตุผลนี้เช่นกัน โดยสมมติตัวอย่างว่า มีกิจการ ๒ แห่ง คือ A และ B ซึ่งดำเนินกิจการในประเทศเดียวกันที่มีการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาทั่วไปในทางที่เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ แต่การเปลี่ยนแปลงของราคาทรัพยากรหรืออัตราค่าบริการของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ A นำไปใช้ในการดำเนินงานมีอัตราเพิ่มขึ้นสูงกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของระดับราคาทั่วไป และราคาทรัพยากรหรืออัตราค่าบริการของค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ B นำไปใช้ในการดำเนินงานนั้นค่อนข้างคงที่ ผลที่ตามมาก็คือ ผู้ลงทุนอาจจะคาดคะเนเกี่ยวกับความสามารถในการจ่ายเงินปันผล (dividend-paying ability) ผิดไปจากที่เป็นจริงได้ กล่าวคือ ถ้าหากมีการคำนวณกำไรสุทธิของกิจการ B โดยพิจารณาเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรและอัตราค่าบริการของค่าใช้จ่ายที่ B นำไปใช้ในการดำเนินงานแล้วนำมาเปรียบเทียบกับกำไรสุทธิที่คำนวณตามวิธีการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไป จะปรากฏว่ากิจการ B แสดงผลกำไรที่ต่ำกว่าที่เป็นจริง ทำให้ผู้ลงทุนพิจารณาว่าความสามารถในการจ่ายเงินปันผลของกิจการไม่ดีเท่าที่ควร ดังนี้ เป็นต้น นอกจากนี้ Lawrence

^๑Lawrence Revsine and Jerry J. Weygandt, "Accounting for Inflation: The Controversy," Journal of Accountancy 138 (October 1974): 74-78.

และ Jerry ได้เสนอแนะว่าควรจะปรับงบการเงินโดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลง
ในราคาสินทรัพย์ชนิดใดชนิดหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์
ในการตัดสินใจมากยิ่งขึ้น

๒. ยังไม่มีดัชนีราคาทั่วไปที่เหมาะสมและสมควรแก่การนำมาใช้เพื่อ
เป็นเกณฑ์ในการปรับงบการเงินและดัชนีราคาที่หน่วยราชการจัดทำและพิมพ์เผยแพร่
นั้น ยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ คือ

- ตัวอย่างสินค้าและบริการที่ใช้เป็นตัวแทนในการสืบราคานั้น
ยังไม่ครอบคลุมรายการสินค้าและบริการทั้งหมดที่มีการจำหน่ายในระบบเศรษฐกิจ
ของประเทศไทย ๑
- ค่าของดัชนีราคาที่ได้มานั้นยังมีความผิดพลาดอยู่ ได้แก่ ความ
ผิดพลาดอันเนื่องมาจากการสุ่มตัวอย่าง การถ่วงน้ำหนัก การสืบราคา และการ
เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นต้น
- การคำนวณดัชนีราคานี้มิได้นำเอาการเปลี่ยนแปลงในคุณภาพ
ของสินทรัพย์เข้ามาพิจารณาด้วย เป็นต้นว่า กรณีที่เครื่องจักรมีราคาสูงขึ้นนั้น
อาจจะ เป็นเพราะ เครื่องจักรรุ่นใหม่ ๆ มีสมรรถภาพในการผลิตสูงขึ้น ช่วยประหยัด
ค่าใช้จ่ายได้มากและสินค้าที่ผลิตมีคุณภาพดีขึ้น ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ไม่ได้มีอยู่ใน
เครื่องจักรเดิมที่ใช้อยู่ในเวลานี้ ดังนั้นการใช้ดัชนีราคาทั่วไปปรับราคาของ เครื่อง
จักรเดิมให้สูงขึ้นอาจจะ เป็นการแสดงราคาสินทรัพย์เกินกว่าค่าทางเศรษฐกิจของ
สินทรัพย์นั้นก็ได้

นอกจากนี้ นักบัญชีบางท่านเห็นว่า^๑ การใช้ดัชนีราคาทั่วไปชนิดเดียวกันในการปรับงบการเงินของกิจการทุกแห่งนั้น เป็นการไม่ถูกต้อง เพราะว่าแต่ละกิจการจะมีทรัพยากรในการดำเนินงานไม่เหมือนกัน ทำให้ดัชนีราคาทั่วไปที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงในราคาสินค้าและบริการ เป็นจำนวนมากมาย มีค่าแตกต่างกันไปจากค่าของดัชนีราคาเฉพาะทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานและผลผลิตของกิจการใดกิจการหนึ่งอย่างมีสาระสำคัญ และได้เสนอแนะว่าควรพิจารณาการเปลี่ยนแปลงในราคาสินทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับกิจการใดกิจการหนึ่งโดยเฉพาะ

๓. การเสนอข้อมูลที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปเป็นงบประกอบกับงบการเงินเดิม อาจจะทำให้เกิดความเข้าใจผิดแก่ผู้ใช้งบการเงินในเรื่องต่าง ๆ ได้ ดังนี้คือ

- ผู้ใช้งบการเงินอาจจะเกิดความสับสนว่างบการเงินใดเป็นงบการเงินที่แสดงฐานะ และผลการดำเนินงานที่แท้จริง เนื่องจากมีงบการเงินหลายงบด้วยกัน

- ผู้ใช้งบการเงินอาจจะนำข้อมูลต้นทุนในอดีตที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปมาเปรียบเทียบกับข้อมูลต้นทุนในอดีตที่ยังไม่ได้ปรับ ซึ่งแท้จริงแล้วการเปรียบเทียบ เช่นนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ เนื่องจากข้อมูลทั้ง ๒ ชนิดอยู่ในหน่วยวัดมูลค่าทางบัญชีที่ต่างกัน

- ผู้ใช้งบการเงินอาจจะเกิดความเข้าใจผิดว่า มูลค่าของสินทรัพย์ประจำที่ปรากฏในงบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไป เป็นต้นทุนปัจจุบันของสินทรัพย์นั้น ๆ ซึ่งที่แท้จริงแล้วเป็นต้นทุนในอดีตที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไป

^๑Elwood L. Miller, "What's Wrong with Price-Level Accounting," Harvard Business Review 56 (November-December 1978): 114.

ซึ่ง Alfred M. King^๑ รองประธานฝ่ายการเงินของ American Appraisal Associations ได้คัดค้านวิธีการบัญชีนี้เช่นกันว่า ข้อมูลทางบัญชีที่เกี่ยวกับต้นทุนปัจจุบันของสินทรัพย์ เป็นสิ่งที่จำเป็นในการประเมินผลการดำเนินงานของกิจการ เพื่อทำการตัดสินใจในปัญหาของผู้ใช้งบการเงิน แต่เมื่องบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปไม่ได้เปิดเผยข้อมูลเช่นนั้น ก็จะทำให้งบการเงินนั้นไม่เป็นประโยชน์เท่าที่ควร และอาจจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจในความหมายของข้อมูลที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปผิดไปจากที่เป็นจริงได้

- ถ้าไรในอำนาจซื้อทั่วไปของรายการที่เป็นตัวเงินมิได้แสดงว่ากิจการมีเงินสดหรือเงินทุนหมุนเวียนเข้ามาใช้ในการดำเนินงานของกิจการ ฉะนั้นการที่แสดงกำไรในอำนาจซื้อทั่วไปของรายการที่เป็นตัวเงินเป็นส่วนหนึ่งในการคำนวณกำไรสุทธินั้น อาจจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจว่ากำไรนั้นเป็นส่วนที่ทำให้เงินทุนหมุนเวียนของกิจการเพิ่มขึ้นก็ได้ ซึ่งข้อคัดค้านข้อนี้ Cecilia V. Tierney^๒ แย้งว่าเงินสดที่จะได้รับจากกำไรในอำนาจซื้อทั่วไปของรายการที่เป็นตัวเงินนั้นเกิดขึ้น ณ ตอนที่เกิดรายการที่เป็นตัวเงิน เช่น เงินสดที่จะได้รับจากกำไรในอำนาจซื้อทั่วไปของหนี้สินที่เป็นตัวเงินจะเกิดขณะที่เกิดหนี้สินนั้นขึ้น คือ เงินสดที่ยืมมานั้นสามารถซื้อสินค้าและบริการได้ในปริมาณที่มากกว่า เงินสดที่จ่ายชำระหนี้สินนั้นในภายหลัง เป็นต้น

- กิจการบางแห่งมีบัญชีลูกหนี้เป็นจำนวนเงินมาก หรืออยู่ในฐานะผู้ให้กู้ในช่วงภาวะเงินเฟ้อ ทำให้เกิดผลขาดทุนในอำนาจซื้อทั่วไปของบัญชีลูกหนี้

^๑Alfred M. King, "How Good Is Price Level Accounting?," Financial Executive 44 (February 1975): 16-20.

^๒Cecilia V. Tierney, "General Purchasing Power Myths," Journal of Accountancy 144 (September 1977): 94.

เหล่านี้ และอาจจะทำให้แสดงผลการดำเนินงานที่ไม่ดี ในขณะที่กิจการอีกแห่งหนึ่งมีบัญชีเจ้าหนี้เป็นจำนวนเงินมาก หรืออยู่ในฐานะผู้กู้กลับแสดงผลการดำเนินงานที่ดีกว่า เนื่องจากมีกำไรในอำนาจซื้อทั่วไปของบัญชีเจ้าหนี้เหล่านั้น ผลที่ตามมาก็คือทำให้ผู้ใช้งบการเงินประเมินผลการดำเนินงานของกิจการนั้นผิดไปจากที่เป็นจริง ซึ่ง Cecilia V. Tierney^๑ แย้งว่า การที่กิจการใดจะให้เงินกู้แก่ผู้ใดก็ตาม ย่อมจะพิจารณาปัจจัยหลายอย่างรวมทั้งผลขาดทุนในอำนาจซื้อทั่วไปของเงินสดที่ได้รับชำระมาภายหลัง ฉะนั้นกิจการจะต้องมีการต่อรองกับผู้ขอกู้ โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราที่สูงขึ้นเพื่อชดเชยผลขาดทุนในอำนาจซื้อทั่วไปนั้น และในขณะเดียวกันผู้ขอกู้ก็ย่อมจะยอมรับในข้อตกลงนั้น เนื่องจากว่าคนได้รับกำไรในอำนาจซื้อทั่วไปของเงินกู้จำนวนนั้นมาชดเชยกับดอกเบี้ยจ่ายนั้นแล้ว

งบการเงินที่ปรับสำหรับการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาทั่วไป อาจจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินไม่สามารถพิจารณาได้ชัดว่า ผู้บริหารมีประสิทธิภาพหรือไม่ เนื่องจากว่าผลการดำเนินงานของกิจการนั้นเป็นการผสมผสานระหว่างการตัดสินใจของฝ่ายบริหารและการขึ้น ๆ ลง ๆ ของระดับราคาทั่วไปจนทำให้ไม่สามารถเห็นผลการตัดสินใจของฝ่ายบริหารในงบการเงินได้อย่างชัดเจน

๔. นักบัญชีบางท่านให้ข้อคิดเห็นว่า^๒ ผลกระทบที่มีต่องบการเงินอันเนื่องมาจากการลดลงของอำนาจซื้อทั่วไปของเงินตราปัจจุบัน จะถูกชดเชยโดยการใช้หลักความระมัดระวัง (Conservatism) เช่น การคิดค่าเสื่อมราคาแบบอัตราเร่ง (Accelerated Depreciation) การประมาณอายุการใช้งานหรือประโยชน์ที่จะได้รับจากสินทรัพย์ที่จะต้องตัดค่าเสื่อมราคาหรือตัดจำหน่ายไว้ต่ำ การตีราคา-

^๑Ibid., p. 93-94.

^๒Moonitz Maurice, "Price Level Accounting and Scales of Measurement," Accounting Review 45 (July 1970): 465-475.

สินค้าคงคลังแบบเข้าหลังออกก่อน (LIFO) และการถือ เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับรายการที่ อาจจะมี ประเมินขึ้นเป็นสินทรัพย์ได้ (รายการค่าค้นคว้าวิจัยและพัฒนา เป็นต้น) กล่าวคือ ในระหว่างที่เกิดเงินเพื่อจะทำให้กำไรสุทธิมีจำนวนสูงเกินไป (Overstated) เนื่องจาก เป็นการเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายในค่าของเงิน "เก่า" กับรายได้ ปัจจุบันในค่าของเงินที่ค่อนข้าง "ใหม่" แต่จำนวนที่สูงเกินไปนี้จะถูกชดเชยด้วยวิธีการบัญชีที่ เลือกใช้ตามหลักความระมัดระวังดังกล่าวย่างดี ดังนั้น การปรับงบการเงินสำหรับการ เปลี่ยนแปลงในอำนาจซื้อทั่วไปในกรณีที่เกิดการนั้นได้ใช้หลักความ ระมัดระวังในการ เลือกวิธีปฏิบัติบัญชีไว้แล้ว จะเป็นการแก้ผลของภาวะเงินเฟ้อที่ มีต่องบการเงินเดิมที่สูงเกินไป และอาจจะ เป็นผลให้ เป็นการลดกำไรที่ เสนอลง กว่าระดับที่จะยอมรับได้

๕. นักบัญชีบางท่านมีความ เห็นว่า^๑ ในการจัดทำงบการเงินที่ปรับตาม อำนาจซื้อทั่วไปนั้น ต้องใช้ดัชนีราคาของไตรมาสที่ ๔ ของงวดบัญชีนั้น ซึ่งไม่สามารถ หาได้ทันที ณ วันสิ้นงวดบัญชี จะต้องล่าช้าไปอีกประมาณ ๒ อาทิตย์ ฉะนั้นการจัดทำ งบการเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปย่อมล่าช้าไปด้วย ในขณะที่การจัดทำงบการเงิน ตามการบัญชีต้นทุนในอดีตได้เสร็จสิ้นลงก่อน ก็จะทำให้ทั้งงบการเงินตามการบัญชีต้นทุน- ในอดีตมีประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงินมากกว่า และในขณะเดียวกันอาจจะทำให้ทั้งบ- การเงินที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปไม่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงินในภายหลัง เนื่องจาก ณ เวลาที่ผู้ใช้งบการเงินทำการตัดสินใจนั้นสภาพเศรษฐกิจอาจจะมีการ เปลี่ยนแปลงไปแล้ว ซึ่ง Sweeney แย้งว่าการจัดทำงบการเงินตามการบัญชีต้นทุน ในอดีตซึ่งต้องมีการตรวจสอบบัญชีและลงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตก็มีใช้จะ- เสร็จสิ้นทันที ณ วันสิ้นงวดบัญชี จะต้องล่าช้าไปประมาณ ๒ อาทิตย์ เช่นกัน

^๑Henry W. Sweeney, Stabilized Accounting. (New York: Holt Rinehart and Winston, 1964), p. 194-196.

๖. การทิ้งบุคลแสดงอยู่ในหน่วยอำนาจซื้อทั่วไปของเงินตรา ณ เวลาเดียวกัน คือ อำนาจซื้อทั่วไป ณ ปัจจุบัน ทำให้การเปรียบเทียบในระหว่างกิจการมีความหมายขึ้นนั้นอาจแย้งได้ว่า โดยปกติสาเหตุต่าง ๆ ที่จะทำให้การเปรียบเทียบในระหว่างกิจการ เป็นไปไม่ได้มีอยู่มากมาย เพราะวิธีการบัญชีซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปก็ไม่ได้มีอยู่เพียงวิธีเดียว กิจการต่าง ๆ จึงอาจจะใช้วิธีการบัญชีต่างกันออกไปได้ ความแตกต่างระหว่างอำนาจซื้อทั่วไปของจำนวนเงินที่แสดงอยู่ในงบดุลนั้นก็ เป็นเพียงสาเหตุเดียวในจำนวนสาเหตุอื่น ๆ อีกมากมาย ถึงแม้ว่าจะแก้ไขแล้วก็ยังไม่ ทำให้การเปรียบเทียบในระหว่างกิจการต่าง ๆ เป็นไปได้

๗. ยังไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าวิธีการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไป จะเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากกว่าวิธีการบัญชีต้นทุนในอดีต และยังไม่มีความชัดเจนที่แน่ชัดอีกเช่นกันว่า ประโยชน์ที่ได้รับจากการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไป มากกว่าค่าใช้จ่ายที่เสียไปในการใช้วิธีการบัญชีนี้^๑

เหตุผลในการคัดค้านวิธีการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไปของเงินตราตามที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น เป็นการชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนของวิธีการบัญชีนี้และปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในการนำไปใช้ใ้ใ้ทางปฏิบัติ ซึ่งนักบัญชีหลายท่านตระหนักในเหตุผลดังกล่าวข้างต้นเช่นกัน และก็ได้เสนอแนะวิธีการบัญชีในลักษณะที่เป็นการนำเอาวิธีการบัญชีเมื่อปรับข้อมูลตามอำนาจซื้อทั่วไป (General Purchasing Power Accounting) และวิธีการบัญชีต้นทุนปัจจุบัน (Current Cost Accounting) มาปรับปรุงใช้ร่วมกัน กล่าวคือ เป็นการคำนึงถึงปัญหาที่หน่วยวัดมูลค่าทางบัญชีมีค่าไม่คงที่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาทั่วไปพร้อมทั้งคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในราคาสินทรัพย์ชนิดใดชนิดหนึ่งโดยเฉพาะด้วย เช่น คณะกรรมการมาตรฐานบัญชี

^๑John C. Burton, "Financial Reporting in an Age of Inflation," Journal of Accountancy 139 (February 1975): 68-71.

การเงิน (FASB) ได้ออกแถลงการณ์มาตรฐานบัญชีการเงินฉบับที่ ๓๓ (Statement of Financial Accounting Standards No.33) เรื่อง Financial Reporting and Changing Prices ซึ่งเป็นการเสนอแนะให้ธุรกิจต่าง ๆ เสนอข้อมูลต้นทุนในอดีตที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไปและข้อมูลต้นทุนปัจจุบันเป็นข้อมูลเพิ่มเติม นอกเหนือจากงบการเงินประจำปี ฉะนั้นในปัจจุบันนักบัญชีหลายท่านได้หันมาสนใจเพิ่มมากยิ่งขึ้นกับวิธีการบัญชีที่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาทั่วไป (General Price Level Changes) และการเปลี่ยนแปลงในราคาสินทรัพย์เฉพาะอย่าง (Specific Price Changes) ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ควรจะได้ทราบถึงลักษณะการบัญชีตามข้อเสนอนี้ของแถลงการณ์มาตรฐานบัญชีการเงินฉบับที่ ๓๓ โดยสังเขป เพื่อให้เกิดความเข้าใจเพิ่มมากยิ่งขึ้น ดังจะได้อธิบายในบทต่อไป

๒๐๔

วิธีการเปิดเผยข้อมูลเหล่านั้น และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเสนอข้อมูล
เหล่านั้น ตามลำดับ

ข้อมูลที่ต้องการให้เปิดเผย

ข้อมูลทางบัญชีที่ควรเปิดเผยในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงในระดับราคามีดังนี้
คือ

๑. ข้อมูลทางบัญชีที่ใช้เกณฑ์ต้นทุนในอดีตที่ปรับตามอำนาจซื้อทั่วไป
(Historical Cost/Constant Dollars Basis) ข้อมูลเหล่านั้นได้แก่
 - กำไรจากการดำเนินงาน (Income from Continuing Operation) สำหรับงวดบัญชีปัจจุบัน
 - กำไรหรือขาดทุนในอำนาจซื้อทั่วไปของรายการที่เป็นตัวเงิน
สุทธิสำหรับงวดบัญชีปัจจุบัน ซึ่งกำไรหรือขาดทุนนี้ไม่นำไปรวมกับกำไรจากการ
ดำเนินงาน

๒. ข้อมูลทางบัญชีที่ใช้เกณฑ์ต้นทุนปัจจุบัน (Current Cost Basis)
ข้อมูลเหล่านั้นได้แก่

- กำไรจากการดำเนินงานสำหรับงวดบัญชีปัจจุบัน
 - ต้นทุนปัจจุบันของสินค้าคงเหลือ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์
๓. วันสิ้นงวดบัญชีปัจจุบัน
- ส่วนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในต้นทุนปัจจุบันของสินค้าคงคลัง ที่ดิน
อาคาร และอุปกรณ์ สำหรับงวดบัญชีปัจจุบัน

นอกจากนี้ธุรกิจควรเปิดเผยถึงข้อมูลดังต่อไปนี้สำหรับ ๔ งวดบัญชีครั้ง
ล่าสุดติดต่อกัน ได้แก่

๑. ยอดขายสุทธิและรายได้จากการดำเนินงานอื่น ๆ